

ТЕМА 4: ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

1. Виробництво та його фактори.
2. Сутність та види економічної діяльності.
3. Суспільний поділ праці.
4. Міжнародний поділ праці та міжнародна економічна діяльність.

Виробництво – діяльність по перетворенню природної речовини у блага, що не зустрічаються у природі.

Ж.Б.Сей – Теорія “трьох факторів виробництва” (земля, праця, капітал)

Австрійська школа (Бем-Баверк) – природа і праця

Теорія граничної продуктивності (Кларк) – праця і капітал

А.Маршалл – підприємницькі здібності

К.Маркс – виключне значення надає праці, решта факторів (капітал і земля) є похідними або залежними

Інші класифікації факторів виробництва

- первинні
- вторинні

- матеріальні
- нематеріальні

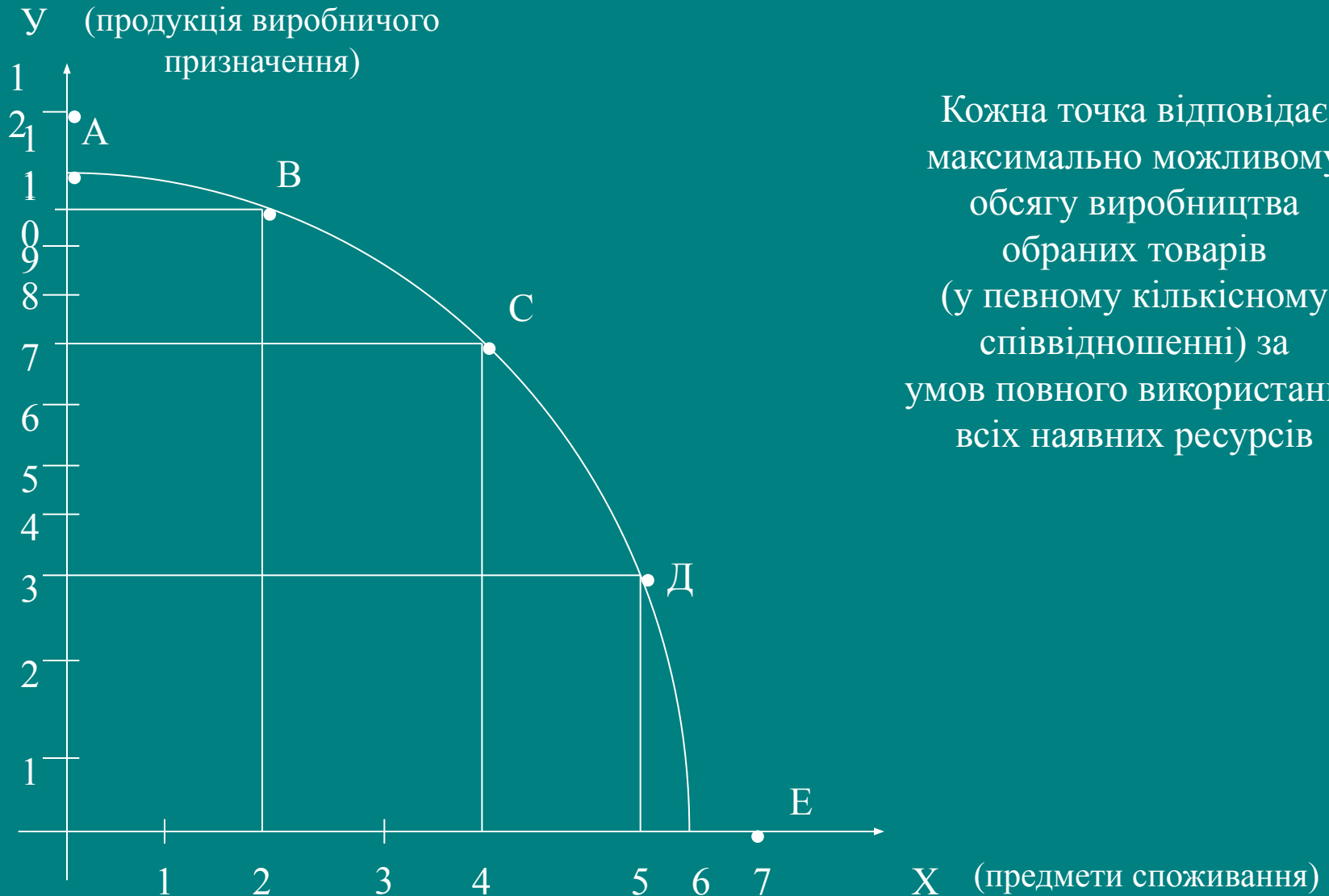
- відтворювальні
- невідтворювальні

Обмеженість ресурсів

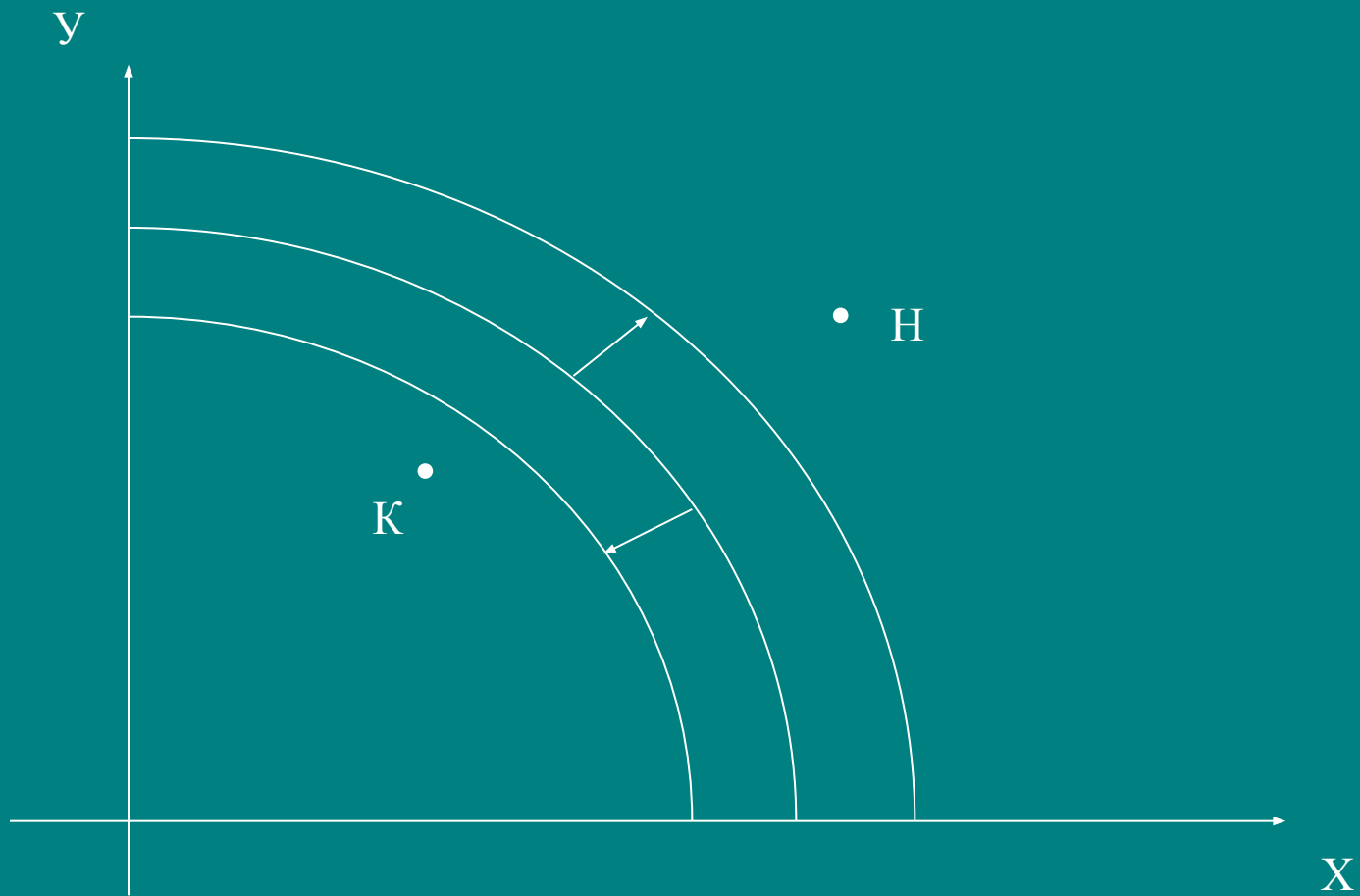
Абсолютна –
виключає можливість
збільшення ресурсу
(земля)

Відносна –
передбачає можливість
часткового збільшення ресурсу
(робоча сила, капітал)

Крива виробничих можливостей

Крива виробничих можливостей

2. Сутність та види економічної діяльності

ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ – найважливіша форма свідомої та цілеспрямованої трудової діяльності людей, у процесі якої вони здебільшого вступають в активні зв'язки з природою та економічні зв'язки й відносини між собою для створення економічних благ, а також формують свою особистість

Економічна діяльність як процес

```
graph TD; A[Економічна діяльність як процес] --> B[мета – створення благ і розвиток людини]; A --> C[засоби – фактори (ресурси)]; A --> D[результат – економічні блага у формі корисних для суспільства товарів і послуг];
```

мета –
створення благ
і розвиток
людини

засоби –
фактори
(ресурси)

результат –
економічні блага
у формі
корисних для
суспільства товарів
і послуг

Економічна діяльність органічно пов'язана з:

результатами минулої діяльності;

глибиною суспільного поділу праці;

цілеспрямованістю;

перетворенням речовини природи та її пристосуванням до

потреб людей;

взаємодопомогою, співробітництвом, змагальністю

(конкуренцією)

ОСНОВНІ ВИДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3. Суспільний поділ праці

СУСПІЛЬНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ – спеціалізація виробників на виготовленні окремих видів продуктів або на певній виробничій діяльності

Історичні форми поділу праці

I – й	виокремлення землеробства від пастуших племен
II – й	виокремлення ремесла від землеробства
III – й	поява металевих грошей, виокремлення класу купців, виникнення торгового капіталу
IV – й	виокремлення нематеріального виробництва
V – й	виокремлення інформаційної сфери

За вертикальними рівнями народногосподарської структури

- загальний (сільське господарство, промисловість)
- частковий (галузі промисловості)
- одиничний (всередині підприємства)

Організаційно-економічні форми СПП

- спеціалізація
- кооперація
- комбінування
- концентрація

МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ (МПП) – процес відособлення різних видів трудової діяльності на міжнародному рівні, які взаємодіють і взаємодоповнюють один одного, складаючи об'єктивну основу міжнародного обміну товарами, послугами та результатами інших видів діяльності.

Форми міжнародного поділу праці

Міжнародна спеціалізація – форма МПП, за якої зосередження однорідного виробництва у світі відбувається на основі прогресуючої диференціації виробничих процесів між різними країнами та їх суб'єктами

ФОРМИ МІЖНАРОДНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

міжгалузєва

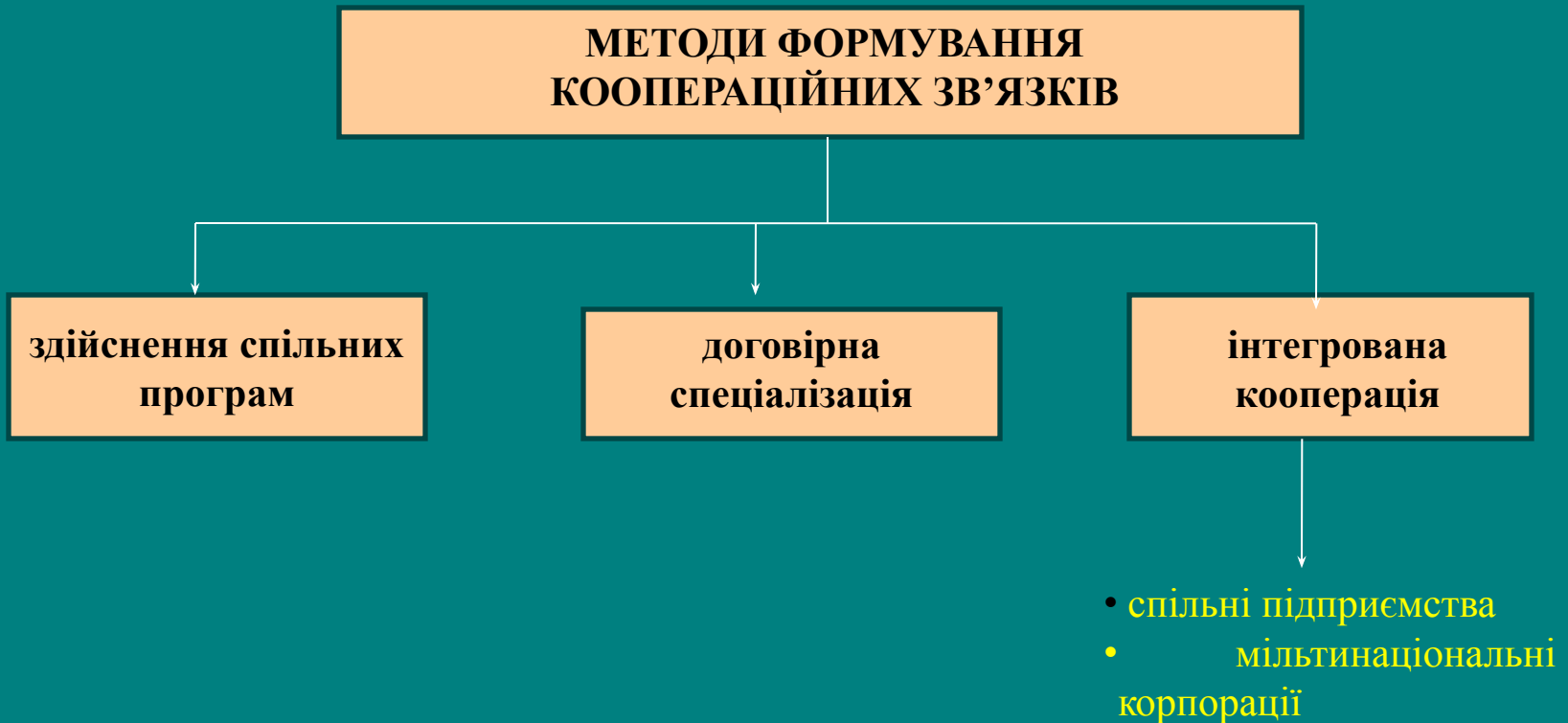
- характерна для слаборозвинутих країн Африки, Азії, Латинської Америки;
- розвинутих країн відносно невеликих за територією та чисельністю населення

внутрішньогалузєва

- предметна
- подетальна
- коопераційна
- типорозмірна

характерна переважно для розвинутих країн

Міжнародна кооперація – форма МПП, яка полягає у розвитку міжнародних виробничих зв'язків, що виникають та існують між міжнародно спеціалізованими суб'єктами з метою поєднання взаємодоповнюючих процесів

Переваги, які отримує країна від участі у міжнародному поділі праці

- долати вузькість національного ринку;
- більш ефективно використовувати ресурси;
- удосконалювати технологію, процес виробництва, продукцію;
- збільшувати обсяги виробництва;
- повніше використовувати переваги спеціалізації на рівні країни;
- більш повно задовольняти потреби населення;
- посилення конкуренції, а отже стимулюється якість продукції;
- політичний аспект – закладає основи для мирного співіснування

Показники участі країни у міжнародному поділі праці

- частка експортованої продукції у загальному обсязі виробництва;
- обсяг зовнішньої торгівлі по відношенню до національного продукту;
- питома вага країни у міжнародній торгівлі;
- зовнішньоторгівельний оборот на душу населення;

* частка експорту у ВВП

США – 10%

Японія ~ 15%

Велика країна Європи – до 20%

Мала країна Європи – до 50% (Нідерланди ~69%, Ірландія ~80%, Люксембург > 150%)

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ – цілісна система господарських зв'язків між національними економіками різних країн, належних до них або утворених ними суб'єктами господарського життя, а також міжнародними організаціями, яка має характерні лише для себе взаємозв'язки, закономірності та реалізує ті специфічні інтереси, які пов'язані з використанням переваг міжнародного співробітництва, поділу праці та факторного розміщення

Форми міжнародної економічної діяльності

- міжнародна торгівля товарами;
- надання міжнародних послуг;
- транскордонний рух капіталів;
- міжнародний кредит;
- міжнародні валютно-фінансові відносини;
- міжнародна міграція робочої сили;
- міжнародне співробітництво у виробничих, науково-технічній сферах;
- участь у діяльності міжнародних економічних організацій;
- спільне розв'язання економічними засобами глобальних проблем

Рівні міжнародної економічної діяльності

між (або) наддержавний

макроекономічний

мікроекономічний